

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 210 310 591

E-mail: cvvm@soc.cas.cz

Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků říjen a listopad 2015

- ❖ Větší část české veřejnosti (59 %) se kloní k názoru, že by ČR neměla přijímat uprchlíky ze zemí postižených válečným konfliktem, 45 % je pro jejich přijetí do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (4 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde.
- ❖ Ze zemí V4 je v ČR podobné naladění jako na Slovensku, občané Polska a Maďarska jsou k přijímání uprchlíků vstřícnější.
- ❖ Situace je vnímána jako výrazná bezpečnostní hrozba nejen pro ČR a Evropu, ale i v globálním kontextu.
- ❖ Aktuální vývoj dění sledují tři čtvrtiny (74 %) veřejnosti a mají na něj poměrně jasný názor.
- ❖ Dosavadní působení vlády ČR v této problematice hodnotí pozitivně 41 % občanů, negativně 53 %.
- ❖

Zpracoval:

Martin Buchtík

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210310593

V říjnu a listopadu 2015 dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění sadu otázek týkající se postojů veřejnosti k přijímání uprchlíků, konkrétně pak na postoj k přijímání uprchlíků z oblastí postižených válečným konfliktem a vnímání situace jako bezpečnostní hrozby, zájem o aktuální vývoj okolo této situace a krystalizaci názoru. Součástí dotazování bylo i hodnocení dosavadního působení Evropské unie, vlády ČR a dalších institucí. Šetření proběhla 5. – 12. října a 2.-9. listopadu, tedy ještě před teroristickými útoky v Paříži.

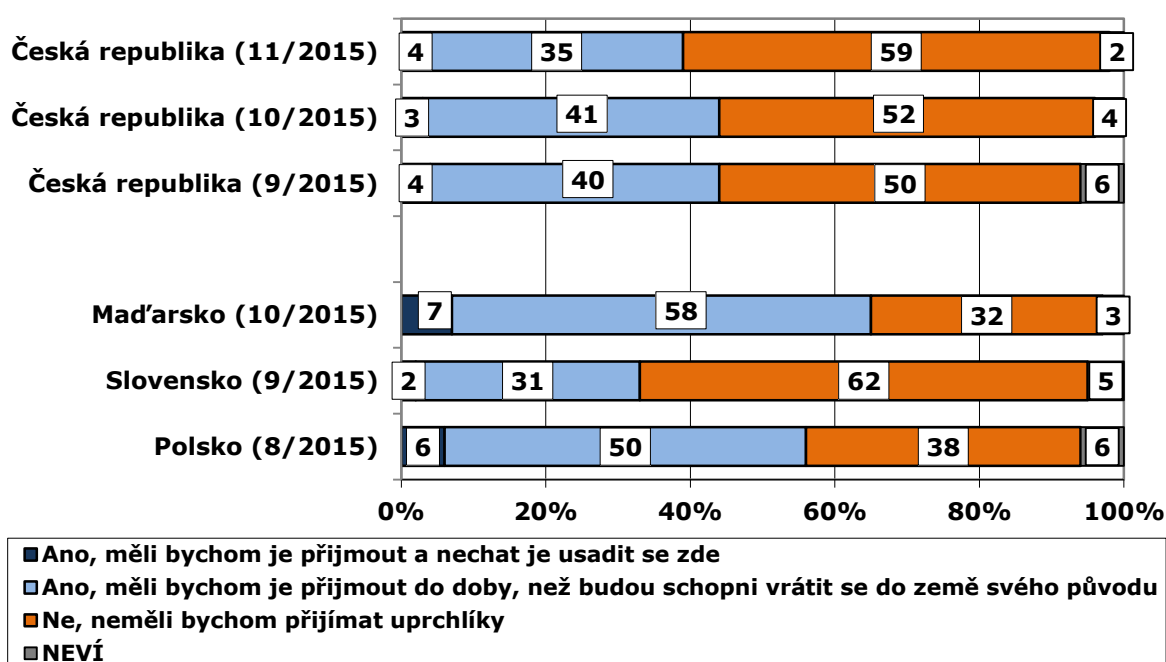
V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle větší části české veřejnosti (59 %) by Česká republika

neměla tyto uprchlíky přijímat vůbec, 35 % je pro jejich přijetí do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (4 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde. Oproti říjnu došlo k nárůstu počtu těch, kteří nesouhlasí s přijímáním uprchlíků. Z předchozích šetření víme, že česká veřejnost očekává, že se cizinci co nejvíce přizpůsobí zvyklostem české kultury a dlouhodobě je vnímá jako určité bezpečnostní riziko¹. Podpora přijímání uprchlíků na přechodnou dobu se zvyšuje s nejvyšším dosaženým vzděláním a zvyšující se životní úroveň (což jsou do značné míry propojené charakteristiky). Výrazně se neliší podle věku nebo pohlaví.

V mezinárodní perspektivě Visegrádských zemí lze konstatovat, že česká veřejnost je podobně naladěna jako Slováci (62 % je proti přijímání uprchlíků). V Maďarsku a Polsku je to naopak méně: 32 % resp. 38 %. Více viz graf 1.

Graf 1. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (11/2015; 10/2015; 9/2015), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.; Slovensko - FOCUS, 1. 9. - 9. 9. 2015, 1003 respondentů starších 18 let; Polsko - CBOS, 17. - 24. 8. 2015, 1040 respondentů starších 18 let; Maďarsko - Társi, 16. 10. - 23. 10. 2015, 1003 respondentů starších 18 let.

¹ viz. např. Postoje české veřejnosti k cizincům:

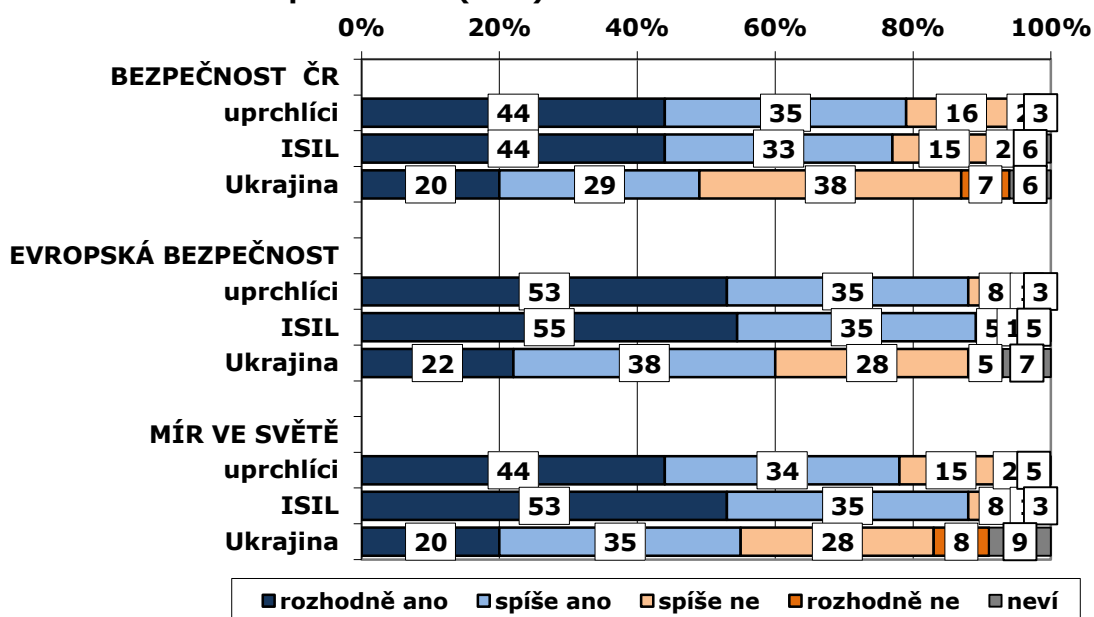
http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7350/f3/ov150303b.pdf

² Znění otázky: „V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika (resp. Slovensko/Polsko) přijmout uprchlíky ze zemí postižených vojenskými konflikty?“

Občané starší patnácti let také vnímají situaci okolo uprchlíků jako výraznou bezpečnostní hrozbu pro ČR (79 %), Evropu (88 %) i světovou bezpečnost (78 %), tedy velmi podobně jako hrozbu Islámského státu, i když ta je vnímána ještě výrazněji v globální perspektivě (podrobněji viz graf 2). Silněji situaci jako bezpečnostní hrozbu vnímají ti, kteří jsou proti přijímání válečných uprchlíků, z hlediska demografického se skupiny obyvatel v těchto postojích neliší.

Z hlediska vývoje pak oproti říjnu 2015 nedošlo v postojích veřejnosti k posunům. Uprchlíky v říjnu jako ohrožení pro ČR vnímalo 79 % občanů, ohrožení pro Evropu 89 % a jako nebezpečí pro světovou bezpečnost 80 %, tedy ve všech případech v podstatě shodně jako v listopadu.

Graf 2. Hodnocení situace okolo uprchlíků jako bezpečnostní hrozby ve srovnání s dalšími událostmi v listopadu 2015 (v %)

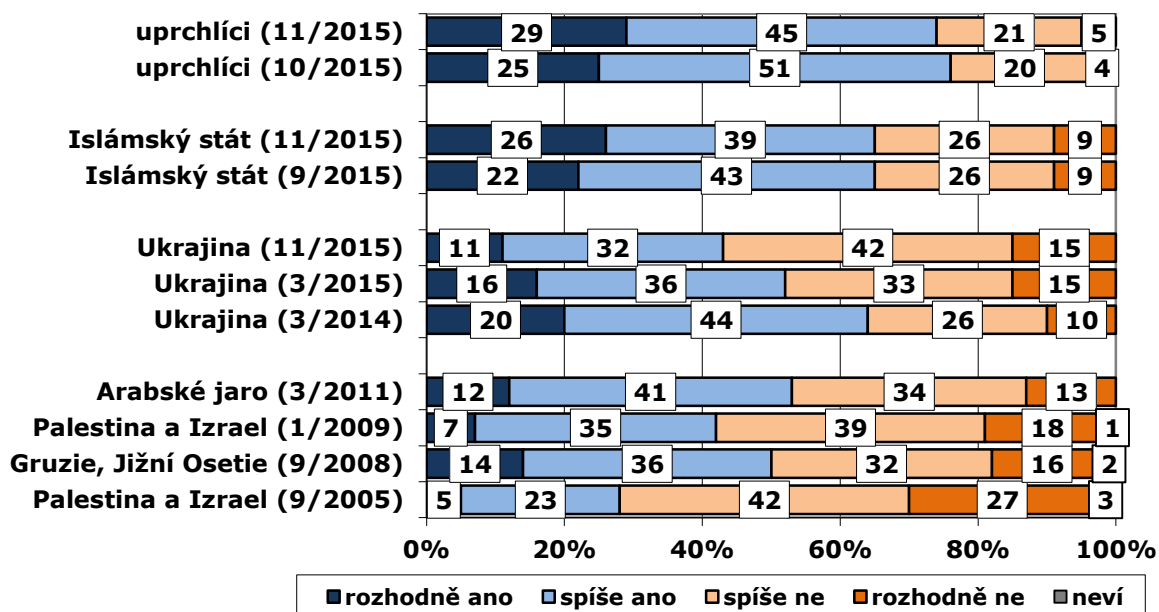

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. listopadu 2015, 1054 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zájem o aktuální vývoj je enormní, 74 % respondentů se o krizi zajímá, což je nejvíce ze všech měřených významných událostí alespoň celoevropského charakteru za posledních deset let. Pro představu lze doplnit, že volby do Evropského parlamentu se v době jejich konání (tedy v květnu 2014) zajímalo 28 % občanů. Další srovnání především se zahraničně politickými událostmi je možné vidět v grafu 3. Zájem o dění je mírně vyšší u mužů než u žen a také roste s dosaženým vzděláním. Z hlediska věku je nižší u mladých lidí ve věku 15-29 let.

Vysoký zájem je provázen i tím, že téma uprchlíků je často předmětem každodenních hovorů³. V říjnu o tématu hovořilo 77 % dotázaných. Téma je v denních hovorech zastoupeno výrazně častěji než situace na Ukrajině (v říjnu 2015 28 %). Výrazný zájem je patrný i ve srovnání s nejsledovanějším obdobím ukrajinské krize z března 2014, tedy obdobím záboru Krymu (kdy o situaci hovořilo 64 % všech dotázaných).

Graf 3. Srovnání zájmu o vybrané události (v %)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (11/2015; 10/2015; 9/2015; 3/2015; 3/2014; 10/2011; 4/2011; 3/2011; 1/2009; 9/2008; 9/2005), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

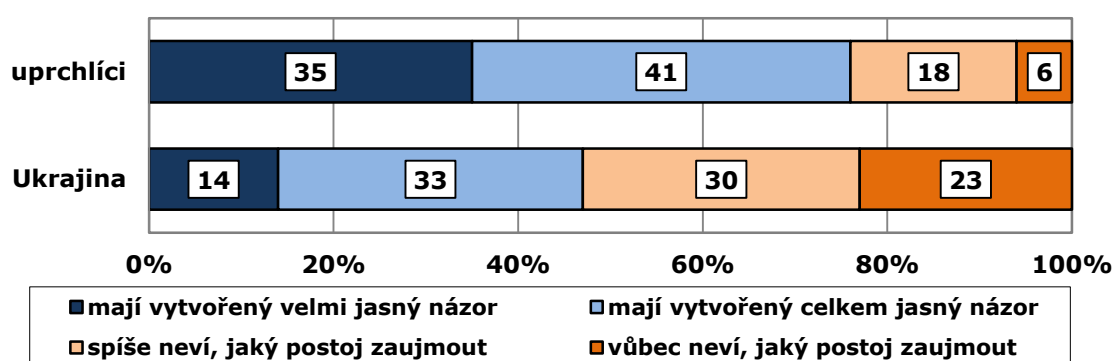
³ Znění otázky: „Mluvil jste v poslední době s někým osobně o aktuální situaci okolo uprchlíků?“

⁴ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků?/ v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu?/ na Ukrajině?/...“

Jednotliví obyvatelé České republiky mají poměrně jasně utvořený názor na aktuální situaci ohledně uprchlíků. Zhruba třetina veřejnosti (35 %) deklaruje, že má velmi jasný názor, 41 % má celkem jasný názor a jen 24 % spíše či vůbec neví, jaký postoj zaujmout. Ve srovnání s děním na Ukrajině (což platí nejen ve srovnání v říjnu 2015, ale s jakoukoliv fází eskalace konfliktu na Ukrajině) je to výrazně pevnější postoj.

Názor na dění je samozřejmě více pevný mezi těmi, kteří se o situaci zajímají (83 % oproti 52 %, kteří se o situaci nezajímají). Zajímavé také je, že ti, kteří jsou proti přijetí některých uprchlíků ze zemí postižených válkou, mají ve svém postoji častěji velmi jasno (46 %) zejména oproti těm, kteří by je přijali na přechodnou dobu (23 %) a těm, kteří by je nechali zde usídlit (37 %).

Graf 4. Krystalizace názoru na aktuální situaci okolo uprchlíků v říjnu 2015 (v %)⁵

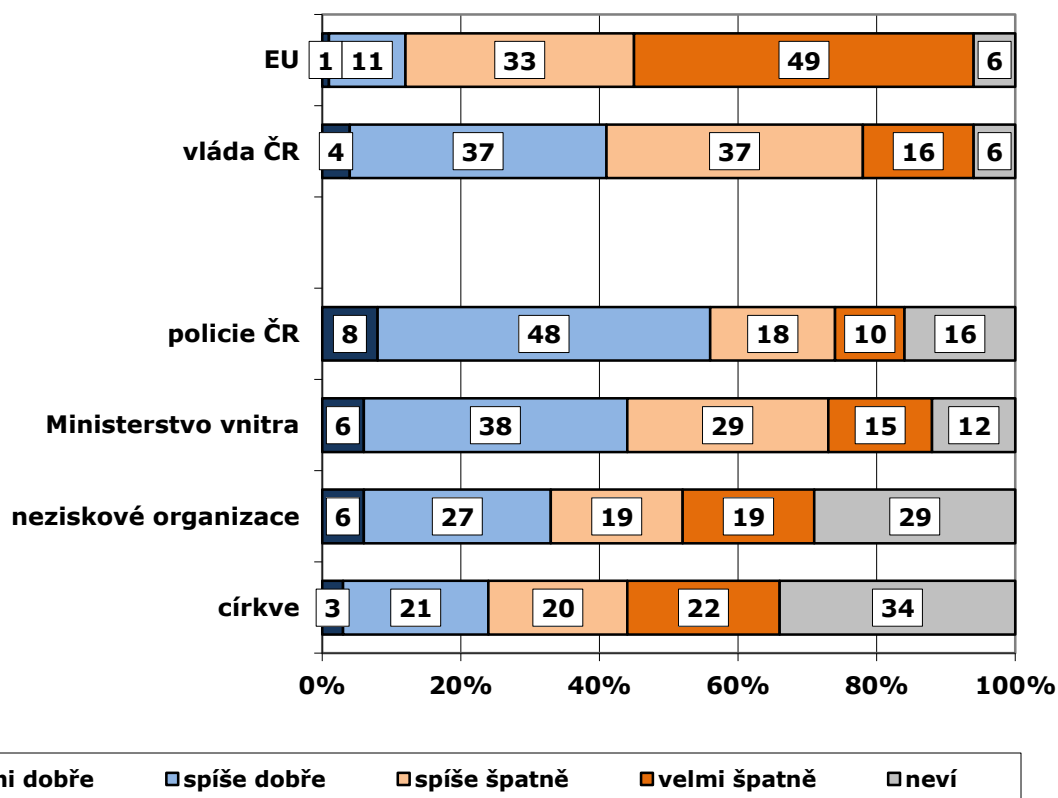

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 5. – 12. 10. 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁵ Znění otázky: „Řekl byste, že již máte na aktuální situaci okolo uprchlíků (na dění na Ukrajině) vytvořený vlastní jasný názor, anebo že jste spíše na vážkách a ještě nevíte, jaký postoj zaujmout?“

V říjnu 2015 se CVVM také dotazovalo na hodnocení dosavadního působení Evropské unie, vlády a několika dalších institucí. V případě Evropské unie výrazně převažuje negativní hodnocení (82 %) nad pozitivním (12 %). Hodnocení vlády ČR není jednoznačné: 41 % její kroky hodnotí jako velmi nebo spíše dobré, převládá však hodnocení negativní (53 %). Pozitivní hodnocení převládá u hodnocení působení policie ČR (56 % oproti 28 %) a v případě Ministerstva vnitra jsou oba podíly vyrovnané (44 %). V případě neziskových organizací a církví neumí jejich působení posoudit zhruba třetina dotázaných, u těch, kteří si názor udělali, převažuje negativní hodnocení. V případě neziskových organizací 38 % hodnotí jejich působení negativně, 33 % pozitivně. V případě církví je poměr 42 % negativně hodnotících respondentů ku 24 % pozitivně hodnotícím. Na působení všech hodnocených institucí mají častěji pozitivní názor ti, kteří jsou pro alespoň dočasné přijetí některých uprchlíků.

Graf 5. Hodnocení dosavadního působení EU, vlády ČR a dalších institucí⁶ v říjnu 2015

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 5. – 12. 10. 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁶ Znění otázky: „„Jak byste v souvislosti s aktuálním vývojem kolem uprchlíků hodnotil působení ...““

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-10</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. - 9. listopadu 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1054</i>
Počet tazatelů:	<i>220</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11; PM.186m; PM.188m; OM.32b; PM.203; PM.198; PM.189m</i>
Zveřejněno dne:	<i>30. listopadu 2015</i>
Zpracoval:	<i>Martin Buchtík</i>

Autor:

Martin Buchtík je vedoucím Centra pro výzkum veřejného mínění v Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i.. Zabývá se formováním veřejného mínění, metodologií sociálně-vědního výzkumu, dále pak problematikou internetu a kyberprostoru a sociální soudržností. (martin.buchtik@soc.cas.cz; 210 310 593)

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně.

Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt **Naše společnost**, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

